

Pärnu 2. algkooli õpetaja Markus Univeri õpiku „Kodulaste Rehkenduse Raamat” ülesanne 21. leheküljelt.

100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

Jaanuaris 1910 tulevad müügile alljärgnevad uued raamatud.

■ Sarja „Haridus ja teadus: Rahvalik teadusline raamatukogu” esimene vihik „Maailma rahvad” Päevalehe hinnata kaasandena.

■ Luulekogu „Eesti luule: Kogu eesti luuletusi”, kus kooliõpetajate E. Enno, A. Grenzsteini, V. Grünthali, K. A. Hermannini, C. R. Jakobsoni, J. V. Jannseni, J. Jõgeveri, M. Kampmanni, F. Kuhlbari, J. Kunderi, M. Körberi, Jakob Liivi, M. Lipu, H. Niggoli, C. M. Redličhi, A. Reinvaldi, A. Renniti, G. P. v. Rothi, J. Speeki, K. E. Söödi, J. Tamme, A. F. Umbli, M. Veski, G. Wulff-Õisi jt luuletusi.

■ „Õperaamat Saksa keele õppijatele: algõpetus”, mille on kokku seadnud Ed. Paegle.

■ J. Ploompuu „Lugemise õpetus ehk abid raamat: Lastepildi abits”.

■ Äsja Nobeli preemia saanud Tartu ülikooli kasvandiku, siis Leipzigi ülikooli professori Wilhelm Ostwaldi raamat „Keemiakool: Esimene sissejuhatus keemiasse kõikidele”. Eesti keelde tõlkinud L. Kampmann.

■ Markus Univeri „Kodulaste Rehkenduse Raamat: Rehkenduse ülesanded ja harjutused esimese kümne piires”.

4. jaanuar

Valitsus tõstab Tartu ülikooli rektori professor V. Aleksejevi kõrgesse tõelise riiginõuniku aukraadi.

9. jaanuar

Kodavere kihelkonna Naelavere vallavalitsus saab hakka- ma õpetajatevaenuliku teoga, nõudes oma kooliõpetajalt

heinu, õlgi, aganaid, õunapuid ja raha, kuna tal oli palgaks maa, aga haiguse tõttu ta koolitööd ei teinud.

17. jaanuar

Peterburis asutatakse kõigi Venemaa kooliõpetajate hariduse täiendamiseks *Postajannaja komissija po ustroistvu kursov dlja utšitelei*.

25. jaanuar

Asutatakse pr Lenderi eragümnaasiumi abiandmise selts kehvematele edasipüüdjatele lastele toetuste muretsemiseks.

30. jaanuar

Tallinnas algavad linna pedagoogikaseltsi korraldusel nõdalapikkused arstlikud pedagoogika kursused, ettelugejaks prof. A. S. Gribojedov Peterburist. Kavas loengud: „Nõrkade laste õpetusviisid”; „Laste kuritööd ja enesetapmised”; „Laste närvihaigus kodus ja koolis” jm.

1. veebruar

Tantsukunsti ülemõpetaja Karl Helmer avab Tartus tantsukunsti kooli, kus õpetatakse pidu-, rahva- ja „iseloomu” tantse.

2. veebruar

Riigivolikogu hariduskomisjon võtab vastu otsuse, mille järgi peab igas kaheklassilises muulaste algkoolis üks õpetaja (vene keele õpetaja!) olema sünnilt venelane.

6. veebruar

Eesti nooresoo kasvatusel seltsi eestseisus otsustab Tartu linna algkooliõpetajate ettepanekul asutada koolilaste eestikeelse raamatukogu. Rahapuudust silmas pidades leitakse, et kõige otstarbekam on avada see nimetusega noore-

soo raamatukogu Vanemuise seltsi rahvaraamatukogu juurde, mil puhul on õigus saada Bergmanni abiraha fondilt sada rubla toetust.

11. veebruar

Riigivolikogu hariduskomisjon avaldab määruse, mille järgi peab kõigis õigeuskoolides ja -segakoolides, kus mõni õigeusklik koolis käib, kooliõpetaja olema õigeusklik.

22. veebruar

Saaremaal Kärilas avab õpperingkonna valitsus Kärla ministereiumikooli, õpetajaks hr Ling. Seiskub töö 1824. a asutatud kihelkonnakoolis ning üsna uus koolimaja jääb tühjaks.

1. märts

Riia õpperingkonna valitsus saadab erakoolide juhatajatele nõude saata kõigist koolis kasutatavatest õpikutest üks eksemplar õpperingkonna valitsusse. See nõue tekitab erakoolide omanike hulgas vastuseisu, kuna paljude õpikute ostmine ja saatmine on seotud ettenägemata suurte kuludega.

12. märts

Tartu rahukohus arutab Tartu kaubanduskooli juhataja J. O. Thomsoni süüasja kooliõpilase söimamise asjus. Juhataja on kasutanud sõnu *merzavets*, *balvan* jt. Tunnistajateks on kogu klass. Kohus aga mõistab kaebuse „tühjaks“.

13. märts

Trükist ilmub K. O. Lindequisti 1364-leheküljeline 312 pildiga tõlketeos „Üleüldine ajalugu. Wana-, kesk-, uus- ja kõige uuem aeg“.

15. märts

Dr Martin Lutheri Tallinna Waeslastekooli juhatajaks valitakse 70 kandidaadi hulgast sama asutuse kooliõpetaja Aleksander Mõru.

16. märts

Tallinnas arreteeritakse revolutsioonilisest tegevusest osavõtu tõttu koduõpetaja ja kirjanik Marta Lepp ning saadetakse kolmeks aastaks asumisele Tobolski kubermangu.

16.–20. märts

Eesti õpetajaskond saab esmakordselt eestikeelse kirjanikduse kaudu tutvuda töökooli mõistega ning J. Dewey' ja G. Kerschensteineri ideedega selles valdkonnas Peeter Põllu Postimehes ilmuvate artiklite kaudu.

23. märts

Viljandis avatakse Kantremaa 2-klassiline ministereiumikool, kus asub õppima 80 last ja mille esimeseks juhatajaks saab A. Mankin.

27. märts

■ Peterburis Jaani koguduse koolimajas avatakse I eesti asunduste hariduskoosolek, mille on kokku kutsunud Peterburi eesti haridusselts ja ajaleht Peterburi Teataja.

■ Päevaleht esitab andmed eesti üliõpilaste kohta: Tartus kuulub Eesti üliõpilaste nelja seltsi 172, Riia eesti üliõpi-

laste seltsidesse 100, Moskvas 26, Peterburis 600, mujal 100 üliõpilast.

29. märts

■ Rakvere linnavolikogu otsustab anda neli tiinu maad õpetajate seminari hoonete ehitamiseks, toetades seega seminari avamist Rakveres.

■ Peeter Pöld kuulutab Eesti põllumeeste seltsi näituse kooliosakonna esindajana välja maa koolihoonete ehitusplaanide võistluse ühe-, kahe- ja kolmeklassiliste rahvakoolide kaasajale vastavatele hoonetele.

5. aprill

Riidalast pärit T. Nälk pärandab oma testamendis 10 000 rubla koduvalla kooliõpetajate palga tõstmiseks ja Bergmanni abiraha fondi kaudu 60 000 rubla õppiva noorsoo toetamiseks.

7. aprill

Riia ringkonnakohtu väljasõiduistungil Tartus mõistetakse 13 Tartu üliõpilast süüdi selles, et nad kogusid Tartu Puna-Risti komitee nimel annetusi poliitilistele vangidele saatmiseks. Kõigile määratakse kolm nädalat aresti.

8. aprill

Metsasarveprofessor Jaan Tamm nimetatakse Peterburi konservatooriumi direktori Glazunovi asetäitjaks-inspektoriks.

12. aprill

Viljandi Eesti tütarlaste eragümnaasiumi juhataja teoloogiakandidaat Jaan Lattik valitakse konvendi poolt Viljandi maakoguduse pastoriks, kuid jääb esialgu tööle ka gümnaasiumi.

18. aprill

Keiserliku muusikaseltsi Astrahani muusikakooli direktor Artur Kapp saab valitsuse kõrge autasu: 3. klassi Stanislause aumärgi.

25. aprill

Tartu majaomanike selts korraldab suure koosoleku, mis võtab vastu otsuse nõuda ülikooli juhtkonnalt keeldumist valitsuse ettepanekust viia ülikool Venemaale. Majaomanikud peavad õigeks Riia ülikooli keeldumist võtta üle Tartu ülikooli arstiteaduse fakulteed.

27. aprill

Haapsalu linnavolikogu eraldab õpetajate seminari hoone ehitamiseks neli tessatini maksuta maad, et seminari avamisega kaotada õpetajate puudus Läänemaa koolides.

Järgneb.